

Дорошенко Тетяна

<https://orcid.org/0000-0002-8751-421X>

Researcher ID JFJ-8766-2023

Scopus Author ID 57203247942

*Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри мистецьких дисциплін
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: tatjanadoroshenko25@gmail.com*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-КОМУНІКАТИВНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА У ПРОЦЕСІ ФОРТЕПІАННОЇ ПІДГОТОВКИ

***Мета статті** полягає в теоретичному обґрунтуванні та характеристиці методичних підходів до формування художньо-комунікативної готовності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки.*

***Методологія.** Методологічну основу дослідження становлять компетентнісний, особистісно орієнтований, культурологічний, діяльнісний та аксіологічний підходи. Компетентнісний підхід дозволяє розглядати художню комунікацію як складник професійної компетентності вчителя музичного мистецтва. Особистісно орієнтований підхід забезпечує врахування індивідуальних емоційних і творчих особливостей студентів та підлітків. Культурологічний підхід актуалізує діалог культур і художніх традицій у процесі фортепіанного навчання. Діяльнісний підхід орієнтує на активну художньо-комунікативну практику, а аксіологічний – на формування ціннісного ставлення до музичного мистецтва.*

У роботі застосовано методи теоретичного аналізу, синтезу, узагальнення педагогічних концепцій, порівняння, систематизації наукових джерел.

***Наукова новизна** полягає в уточненні сутності художньо-комунікативної готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва; обґрунтуванні комплексу методичних підходів, спрямованих на інтеграцію виконавської, інтерпретаційної та комунікативної діяльності студентів.*

***Висновки.** У результаті теоретичного аналізу встановлено, що художньо-комунікативна готовність є важливою професійною характеристикою майбутнього вчителя музичного мистецтва, яка забезпечує ефективну художню взаємодію з учнями. Доведено, що ефективність формування художньо-комунікативної готовності значною мірою залежить від спрямованості фортепіанної підготовки на усвідомлення музичного образу, розвиток інтерпретаційного мислення, емоційної виразності та педагогічної рефлексії майбутніх учителів. Визначено провідні методичні підходи – інтерпретаційно-діалогічний, емоційно-рефлексивний, комунікативно-діяльнісний та педагогічно орієнтований – реалізація яких сприятиме формуванню у студентів здатності до художнього діалогу, співпереживання та творчої взаємодії.*

Перспективи подальших досліджень пов'язані з експериментальною перевіркою ефективності запропонованих методичних підходів, розробленням критеріїв і показників сформованості художньо-комунікативної готовності, а також створенням навчально-методичного забезпечення фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

***Ключові слова:** художньо-комунікативна готовність, методичні підходи, фортепіанна підготовка, художня комунікація, майбутній учитель музичного мистецтва, учні підліткового віку.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У сучасних умовах розвитку мистецько-педагогічної освіти особливої значущості набуває проблема узгодження змісту фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва з реальними вимогами шкільної практики. Сучасний учень потребує не лише якісного музичного матеріалу, а передусім художньо осмисленого спілкування з учителем, здатним встановлювати емоційний контакт, інтерпретувати музичні образи та залучати дітей до активного художнього діалогу. Особливостями сучасних учнів підліткового віку є підвищена емоційна чутливість, потреба в самовираженні, прагнення до діалогу та водночас нестійкість мотиваційної сфери, що суттєво ускладнює процес музично-естетичного виховання. За таких умов ефективність уроку музичного мистецтва значною мірою залежить

від здатності вчителя вибудувати художню комунікацію з підлітками, створювати атмосферу емоційної довіри та залучати їх до спільного переживання й осмислення музичних образів.

Ефективність формування художньо-комунікативної готовності значною мірою залежить від спрямованості фортепіанної підготовки на усвідомлення музичного образу, розвиток інтерпретаційного мислення, емоційної виразності та педагогічної рефлексії майбутніх учителів.

Аналіз освітньої практики засвідчує наявність суперечності між належним рівнем виконавської підготовки студентів і недостатньою сформованістю їхньої художньо-комунікативної готовності, тобто до художньої комунікації у педагогічному процесі, зокрема з учнями підліткового віку. Фортепіанне навчання, зосереджене переважно на технічних і репродуктивних аспектах виконавства, не завжди забезпечує інтеграцію музично-інтерпретаційної діяльності з майбутньою професійно-педагогічною взаємодією.

У зв'язку з цим актуалізується потреба у методичному оновленні фортепіанної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, спрямованої на формування їхньої художньо-комунікативної готовності як інтегративної професійної якості. Особливої ваги набуває пошук і наукове обґрунтування таких методичних підходів, які враховують психологічні, емоційні і комунікативні особливості підлітків, забезпечують єдність виконавської майстерності, художньо-образного мислення та педагогічної комунікації в процесі фортепіанного навчання.

Аналіз основних досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Проблема художньої комунікації у мистецькій освіті широко представлена у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, які розглядають її як форму емоційно-духовної взаємодії суб'єктів освітнього процесу. У дослідженнях з філософії та естетики мистецтва художня комунікація трактується як процес передачі та інтерпретації художнього смислу.

У психолого-педагогічних працях значна увага приділяється комунікативній компетентності педагога, розвитку емпатії, емоційного інтелекту, педагогічної рефлексії. Науковці у галузі музичної педагогіки акцентують роль музично-виконавської діяльності у формуванні професійних якостей майбутнього вчителя, зокрема художнього мислення та інтерпретаційних умінь.

Водночас практика шкільної мистецької освіти засвідчує, що майбутні вчителі музичного мистецтва часто стикаються з труднощами художньої взаємодії саме з учнями підліткового віку, що зумовлено недостатньою сформованістю комунікативно-інтерпретаційних умінь та невмінням адаптувати музично-виконавський матеріал до вікових психологічних особливостей школярів.

Фортепіанна підготовка, яка традиційно посідає провідне місце у структурі професійної освіти майбутнього вчителя музики, володіє значним потенціалом для формування здатності до художньої комунікації з підлітками. Проте її зміст і методика здебільшого орієнтовані на індивідуально-виконавські завдання та недостатньо спрямовані на розвиток педагогічно-комунікативних умінь, необхідних для роботи з учнями цього вікового періоду.

Характерними проявами підлітків є емоційна нестійкість, збудженість, зовнішня грубість, агресивність, впертість, негативізм у поєднанні із сенситивністю. Тому у цей період важливим є набуття підлітком позитивного досвіду емоційних контактів, що ефективно вплине на подальшу взаємодію з оточуючими [4, 188].

Проблема формування художньо-комунікативних умінь майбутніх учителів музичного мистецтва широко представлена в сучасних українських і зарубіжних наукових дослідженнях. У працях вітчизняних учених висвітлюються питання художньої комунікації, комунікативної компетентності педагога, структури професійної готовності та педагогічного потенціалу фортепіанної музично-виконавської діяльності, тоді як зарубіжні дослідники акцентують увагу на інтеграції інструментальної підготовки з педагогічними та комунікативними вміннями майбутніх учителів музики. Водночас аналіз наукових джерел засвідчує недостатню розробленість методичних підходів до формування художньо-комунікативної готовності саме у процесі фортепіанної підготовки з урахуванням особливостей роботи з учнями підліткового віку.

Так, М. Тютюнник розглядає художньо-комунікативну готовність майбутнього викладача музичного мистецтва як інтегративне професійне утворення зі структурними компонентами (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-інтелектуальний операційно-комунікативний компонент, рефлексивно-вольовий компонент), описує критерії сформованості цієї готовності та її педагогічне значення для музично-педагогічної діяльності [7, 333].

Т. Стратан-Артишкова, О. Бузова досліджують художньо-творчу комунікацію в професійній підготовці вчителів музичного мистецтва, акцентуючи увагу на її ролі у формуванні творчого потенціалу студентів та здатності до художньої взаємодії [6].

Л. Кожевнікова у своїй статті розкриває суть комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, її структуру і значення для організації навчально-мистецького середовища [2].

Робота Цянь Лун присвячена формуванню готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку, що безпосередньо пов'язує тематику комунікації із віковими особливостями аудиторії [8].

Іштван Кентеш у контексті фортепіанної підготовки розглядає педагогічні умови формування готовності магістрантів до міжкультурної взаємодії, що є важливим для сучасних музичних програм і педагогічної комунікації [9].

Таким чином, художньо-комунікативна готовність розглядається українськими і зарубіжними дослідниками не лише як комунікативні навички, але як комплекс професійних і особистісних якостей, що включає рефлексію, інтерпретацію та емоційне сприйняття музичного твору [7, 333; 8], а комунікативна компетентність майбутніх учителів сприймається як інтегративна якість, що включає здатність до художнього діалогу як зі змістом мистецтва, так і з учнями та аудиторією.

Мета статті. полягає в теоретичному обґрунтуванні та характеристиці методичних підходів до формування художньо-комунікативної готовності майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі фортепіанної підготовки.

Методологія. Методологічну основу дослідження становлять компетентнісний, особистісно орієнтований, культурологічний, діяльнісний та аксіологічний підходи. Компетентнісний підхід дозволяє розглядати художню комунікацію як складник професійної компетентності вчителя музичного мистецтва. Особистісно орієнтований підхід забезпечує врахування індивідуальних емоційних і творчих особливостей студентів та підлітків. Культурологічний підхід актуалізує діалог культур і художніх традицій у процесі фортепіанного навчання. Діяльнісний підхід орієнтує на активну художньо-комунікативну практику, а аксіологічний – на формування ціннісного ставлення до музичного мистецтва.

У роботі застосовано методи теоретичного аналізу, синтезу, узагальнення педагогічних концепцій, порівняння, систематизації наукових джерел.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній системі мистецько-педагогічної освіти художньо-комунікативна готовність майбутнього вчителя музичного мистецтва постає як інтегративна професійна якість, що поєднує музично-виконавську компетентність, інтерпретаційне мислення, емоційно-ціннісне ставлення до мистецтва та здатність до педагогічної взаємодії з учнями [1; 5].

Її формування зумовлене специфікою музичного мистецтва як особливої форми художнього спілкування, у якій передача змісту відбувається не вербальними, а інтонаційно-образними засобами [10].

Художня комунікація у педагогічному процесі ґрунтується на діалозі між композитором, виконавцем і слухачем, а в умовах шкільного навчання – між учителем і учнями. Саме вчитель виступає посередником між художнім текстом і дитячою свідомістю, тому від рівня його художньо-комунікативної готовності залежить глибина сприймання музичного твору, емоційна залученість учнів та ефективність музично-естетичного виховання.

Особливу складність становить художня взаємодія з учнями підліткового віку, для яких характерні емоційна лабільність, прагнення до самовираження та критичне ставлення до авторитетів [3]. За таких умов учитель музичного мистецтва має володіти не лише високим рівнем виконавської майстерності, а й здатністю до емпатійного спілкування та створення атмосфери творчого партнерства [3].

У структурі художньо-комунікативної готовності науковці виокремлюють ціннісно-мотиваційний, когнітивний, діялісно-комунікативний і рефлексивно-емоційний компоненти [1], формування яких потребує цілеспрямованого методичного забезпечення.

Фортепіанна підготовка традиційно є основою професійного становлення майбутнього вчителя музичного мистецтва, що зумовлено універсальністю фортепіано як поліфункціонального інструмента.

Сучасні наукові дослідження засвідчують, що орієнтація виключно на технічну підготовку не забезпечує готовності студента до педагогічної художньої взаємодії [11]. Визначального значення набуває інтерпретаційний компонент, спрямований на осмислення образного змісту музичного твору.

Фортепіанне навчання створює умови для розвитку музично-образного мислення, емоційної чутливості, інтонаційної культури та навичок художнього діалогу з музичним текстом.

У процесі інтерпретації фортепіанного твору студент фактично опановує модель майбутнього педагогічного спілкування з учнями, що сприяє формуванню його художньо-комунікативної готовності [1].

Реалізація процесу фортепіанної підготовки на засадах *інтерпретаційно-діалогічного підходу* ґрунтується на положеннях теорії художнього спілкування та музичної інтерпретації.

Інтерпретаційно-діалогічний підхід посідає провідне місце у формуванні художньо-комунікативної готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва, оскільки ґрунтується на розумінні музичного мистецтва як особливої форми художнього спілкування. У межах цього підходу музичний твір розглядається не як сукупність нотного тексту, а як багатовимірне смислове утворення, що потребує активного інтерпретаційного діалогу між композитором, виконавцем і слухачем.

Фортепіанне навчання у такому контексті передбачає не механічне відтворення авторського тексту, а глибоке осмислення художнього задуму твору, його образно-емоційної структури, стилістичних особливостей і смислових підтекстів. Студент залучається до аналітично-творчого процесу, у якому формуються навички художнього мислення, уміння аргументувати власну інтерпретаційну позицію та усвідомлювати варіативність виконавських рішень.

Диалогічність проявляється у постійній взаємодії «студент – музичний текст – викладач», що моделює майбутню педагогічну ситуацію «учитель – музичний твір – учень». У результаті майбутній педагог набуває досвіду художнього діалогу, який згодом трансформується у здатність організовувати змістовне музичне спілкування з учнями підліткового віку, стимулюючи їх до особистісного осмислення мистецтва.

Емоційно-рефлексивний підхід базується на психологічних теоріях емоційного інтелекту, художньої емпатії та педагогічної рефлексії й спрямований на розвиток внутрішньої емоційної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Музичне мистецтво за своєю природою апелює передусім до емоційно-почуттєвої сфери особистості, тому здатність педагога усвідомлювати власні емоційні стани, керувати ними та інтерпретувати емоційний зміст музики є необхідною умовою ефективної художньої комунікації. У процесі фортепіанної підготовки студент навчається розпізнавати емоційні змісти музичного твору, співвідносити їх із власним досвідом і трансформувати у виконавські засоби вираженості.

Важливою складовою цього підходу є розвиток рефлексивних умінь — здатності аналізувати власну виконавську діяльність, оцінювати рівень художньої переконливості інтерпретації, усвідомлювати труднощі емоційної передачі змісту та коригувати педагогічні дії. Саме рефлексія забезпечує перехід від інтуїтивного виконавства до усвідомленої художньо-педагогічної позиції.

Емоційно-рефлексивний підхід є особливо значущим у роботі з підлітками, адже дозволяє майбутньому вчителю будувати навчальний процес на засадах емпатійного розуміння, підтримки індивідуальних переживань учнів і створення психологічно безпечного творчого середовища.

Комунікативно-діяльнісний підхід ґрунтується на ідеях суб'єкт-суб'єктної взаємодії, активної музично-виконавської діяльності та співтворчості учасників освітнього процесу [5]. У його межах художня комунікація розглядається як процес спільної діяльності, спрямованої на створення, інтерпретацію та осмислення музичного образу.

Фортепіанне навчання реалізується через активні форми музикування: ансамблеву гру, акомпанемент, читання з аркуша, імпровізаційні завдання, творчі інтерпретаційні проекти. Такі види діяльності сприяють розвитку комунікативних умінь, музично-слухової координації, здатності реагувати на партнера та підтримувати художній контакт у процесі виконання.

Особливе значення має формування навичок невербальної комунікації – інтонаційної, динамічної, тембрової, агогічної, які у музичному мистецтві виконують функцію основних засобів смислопередачі. Саме через практичну діяльність студент опановує механізми художнього впливу, що згодом стають інструментом педагогічної взаємодії з учнями.

Комунікативно-діяльнісний підхід забезпечує перехід від індивідуально-виконавського мислення до педагогічно спрямованої музичної діяльності, у якій виконавство стає засобом спілкування, а не самоціллю.

Педагогічно орієнтований підхід спрямований на інтеграцію фортепіанної підготовки з майбутньою професійною діяльністю вчителя музичного мистецтва. У межах цього підходу кожен елемент виконавського навчання розглядається крізь призму його педагогічного потенціалу.

Фортепіанні твори, методи роботи над ними, інтерпретаційні завдання та форми контролю набувають професійно-педагогічного спрямування. Студент не лише виконує твір, а й осмислює можливості його використання у шкільній практиці: як навчальний матеріал, засіб емоційного впливу, приклад стилю чи основу для слухацького аналізу.

Педагогічна орієнтація сприяє формуванню готовності майбутнього вчителя до художньо-пояснювальної діяльності, вербалізації музичних образів, добору доступних асоціацій та адаптації складного музичного матеріалу до вікових особливостей учнів. Таким чином забезпечується єдність виконавської майстерності та педагогічної компетентності.

Зазначений підхід дозволяє подолати розрив між академічною підготовкою та реальною шкільною практикою, формуючи у студентів цілісне уявлення про професійну роль учителя музичного мистецтва як художнього комунікатора.

Висновки. Отримані теоретичні узагальнення підтверджують доцільність оновлення змісту фортепіанної підготовки на основі інтеграції художньо-виконавських і педагогічних складників, що відповідає сучасним тенденціям мистецької освіти.

Проведене теоретичне узагальнення дає підстави стверджувати, що формування художньо-комунікативної готовності майбутнього вчителя музичного мистецтва є складним багаторівневим процесом, який потребує інтеграції виконавських, інтерпретаційних, емоційно-психологічних і педагогічних чинників.

Встановлено, що ефективність фортепіанної підготовки значною мірою залежить від її методологічної спрямованості. Орієнтація виключно на технічну досконалість не забезпечує здатності майбутнього педагога до художнього діалогу з учнями та не формує необхідного рівня комунікативної культури.

Інтерпретаційно-діалогічний підхід забезпечує розвиток музично-образного мислення та здатності до смислового осмислення музики. Емоційно-рефлексивний підхід формує емоційну чутливість, емпатійність і педагогічну самосвідомість. Комунікативно-діяльнісний підхід активізує практичні механізми

художнього спілкування та співтворчості. Педагогічно орієнтований підхід інтегрує фортепіанне навчання з реальними завданнями майбутньої професійної діяльності.

Комплексна реалізація зазначених підходів забезпечує цілісне формування художньо-комунікативної готовності як інтегративної професійної якості майбутнього вчителя музичного мистецтва, здатного до змістовної художньої взаємодії з учнями підліткового віку та реалізації гуманістичних і компетентнісних ідей сучасної мистецької освіти.

References

1. Гаврілова Л. Г. Професійна компетентність майбутніх учителів музики як педагогічний феномен. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2017. Вип. 2. С. 71–82. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=domtp_2017_2_11 (дата звернення: 20.12.2025).
Navrilova, L. H. (2017). Profesiina kompetentnist maibutnix uchyteliv muzyky yak pedahohichnyi fenomen [The Professional Competence of Pre-service Music Teachers as a Pedagogical Phenomenon]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka – Spirituality of the Personality: Methodology, Theory and Practice*, 2, 71–82. Retrieved from http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=domtp_2017_2_11 [in Ukrainian].
2. Кожевнікова Л. Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 188. С. 91–95. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/490> (дата звернення: 20.12.2025).
Kozhevnikova, L. (2020). Formuvannia komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [The Pre-service Musical Art Teacher's Communicative Competence Formation]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 188. 91–95. Retrieved from <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/490> [in Ukrainian].
3. Павелків Р. Вікова психологія: підручник. Київ: Кондор, 2015. 469 с.
Pavelkiv, R. (2015). *Vikova psykhohihiia: pidruchnyk [Age Psychology: a textbook]*. Kyiv: Kondor. 469. [in Ukrainian].
4. Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми: монографія / за наук. ред. академіка НАПН України С.Д. Максименка. К.: Видавничий Дім «Слово», 2020. 220 с.
Psykhohohichni vymiry osobystisnoi vzaiedodii cubiektiv osvithnoho prostoru v konteksti humanistychnoi paradyhmy: monohrafiia [Psychological Dimensions of the Personal Interaction between the Subjects of the Educational Space in the Context of the Humanistic Paradigm: a monograph]. (S.D. Maksymenko, Ed.). (2020). K.: Vydavnychi Dim 'Slovo'. 220. [in Ukrainian].
5. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
Rudnytska, O. P. (2005). *Pedahohika: zahalna ta mystetska: navch. posib. [Pedagogy: General and Artistic (teaching aids)]*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. 360. [in Ukrainian].
6. Стратан-Артишкова Т., Бузова О. Художньо-творча комунікація в системі професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2025. Вип. 219. С. 92–96. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2235> (дата звернення: 20.12.2025).
Stratan-Artyshkova, T., & Buzova, O. (2025). Khudozhno-tvorcha komunikatsiia v systemi profesiinoyi pidhotovky maibutnoho vykladacha muzychnoho mystetstva [The Artistic and Creative Communication in the System of the Pre-service Musical Art Teacher's Professional Training]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 219, 92–96. Retrieved from <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/2235> [in Ukrainian].
7. Тютюнник М. Критерії сформованості художньо-комунікативної готовності викладача музичного мистецтва. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Вип. 207. С. 330–334. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1478/1431> (дата звернення: 22.12.2025).
Tiutiunyk, M. (2022). Kryterii sformovanosti khudozhno-komunikatyvnoi hotovnosti vykladacha muzychnoho mystetstva [The Criteria of the Musical Art Teacher's Artistic and Communicative Readiness Formation]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky – Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences*, 207, 330–334. Retrieved from <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1478/1431> [in Ukrainian].
8. Цянь Лун. Структура готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до художньої взаємодії з учнями підліткового віку. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). 2024 № 2. С. 108–118. URL: <https://lkp.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/1154> (дата звернення: 22.12.2025).
Tsian Lun. (2024). Struktura hotovnosti maibutnix uchyteliv muzychnoho mystetstva do khudozhnoi vzaiedodii z uchniamy pidlitkovoho viku [The Structure of the Pre-service Musical Art Teachers' Readiness for the Artistic Interaction with Teenage Pupils]. *Naukovi zapysky. Seriya 'Psykhohoho-pedahohichni nauky' –*

- Scientific Notes. Series 'Psychological and Pedagogical Sciences'*. (Nizhyn Mykola Gogol State University), 2, 108–118. Retrieved from <https://lqp.ndu.edu.ua/index.php/nz/article/view/1154> [in Ukrainian].
9. Kentesh, I. (2024). Pedagogical Conditions for Developing the Readiness of Master's Degree Applicants for Intercultural Interaction in the Process of Professional (Piano) Training. *ScienceRise: Pedagogical Education*, 3(60), 66–70. Retrieved from https://journals.urau.ua/sr_edu/article/view/311631 [in English].
10. Hargreaves, D. J., & North, A. C. (1997). *The Social Psychology of Music*. Oxford: Oxford University Press. [in English].
11. Sloboda, J. A. (2005). *Exploring the Musical Mind*. Oxford: Oxford University Press. [in English].

Doroshenko Tetiana

<https://orcid.org/0000-0002-8751-421X>

Researcher ID JFJ-8766-2023

Scopus Author ID 57203247942

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Art Disciplines,
T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: tatjanadoroshenko25@gmail.com

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE PRE-SERVICE MUSICAL ART TEACHERS' ARTISTIC AND COMMUNICATIVE READINESS FORMATION IN THE PROCESS OF THE PIANO TRAINING

The purpose of the article is to theoretically substantiate and characterize the methodological approaches to the pre-service musical art teachers' artistic and communicative readiness formation in the process of their piano training.

Methodology. *The methodological basis of the study is the competency-based, personality-centered, culturological, activity-based and axiological approaches. The competency-based approach allows us to consider artistic communication as a component of the musical art teacher's professional competence. The personality-centered approach ensures taking into account the individual emotional and creative characteristics of students and adolescents. The culturological approach actualizes the dialogue of cultures and artistic traditions in the process of piano training. The activity-based approach focuses on an active artistic and communicative practice, and the axiological approach focuses on the formation of a value attitude towards musical art. The study uses the methods of the theoretical analysis, synthesis, generalization of pedagogical concepts, the comparison, and systematization of scientific sources.*

Scientific novelty *is in clarifying the essence of the pre-service musical art teacher's artistic and communicative readiness; substantiating a set of the methodological approaches aimed at the integration of students' performing, interpretative and communicative activities.*

Conclusions. *As a result of the theoretical analysis, it was established that the artistic and communicative readiness is the pre-service musical art teacher's important professional characteristic, which ensures the effective artistic interaction with pupils. It is proven that the effectiveness of the artistic and communicative readiness formation largely depends on the orientation of the pre-service teachers' piano training to their awareness of a musical image, the development of the interpretative thinking, the emotional expressiveness and pedagogical reflection. The leading methodological (interpretative and dialogical, emotional and reflective, communicative and activity-oriented and pedagogically oriented) approaches the implementation of which will contribute to the formation of students' ability to artistic dialogue, empathy and creative interaction have been determined.*

The prospects for the further research are related to the experimental verification of the effectiveness of the proposed methodological approaches, the development of the criteria and indicators of the artistic and communicative readiness formation, as well as the creation of the educational and methodological support for the pre-service musical art teachers' piano training.

Keywords. *Artistic and communicative readiness, artistic communication, methodological approaches, piano training, pre-service musical art teachers, teenage students.*

Стаття надійшла до редакції 03.12.2025

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор **Носко М.О.**